

Seminarium magisterskie „Antropologia Nowego Świata”

prowadzący: prof. dr hab. Mariusz Ziółkowski

Międzydziedzinowa interdyscyplinarna problematyka – etnografia, kultura, historia i archeologia kultur tubylczych Ameryki i Oceanii

Założenia

Celem seminarium jest zapoznanie studentów z podstawowymi zagadnieniami związanymi z rozwojem kulturowym na obszarze Ameryki i Oceanii, zarówno w okresie przed jak i po kontakcie z Europejczykami i następującej po nim kolonizacji. Ze względu na stosunkowo niedawne, zależnie od obszaru, (koniec XV wieku aż początki wieku XIX) początki procesu poznawania a następnie badań tych społeczności, mamy możliwość konfrontacji różnych źródeł – historycznych, etnograficznych czy wreszcie, ostatnio, archeologicznych – co pozwala na analizy i interpretacje badanych zjawisk z różnych perspektyw metodologicznych a zarazem daje pole dla szerokiego zakresu badań między i interdyscyplinarnych.

Na seminarium zwrócona także zostanie uwaga na polskie badania na wspomnianym obszarze, często zapomniane czy mało znane.

Dobór tematów uwzględniac będzie zainteresowania Uczestników Seminariów, którzy będą proszeni o przygotowania referatów i/lub prac zaliczeniowych.

Oto niektóre z proponowanych, ramowych tematów seminarium:

- Skąd się wzięli? Kwestia zaludnienia Nowego Świata
- Podobieństwa i różnice w rozwoju gospodarczo-ekonomicznym Starego i Nowego Świata
- Handel i żegluga w Ameryce i na Oceanii
- Rytualne gry, rytualne wojny i problem ofiar ludzkich w kulturach Nowego Świata
- Budowle dla Bogów: Piramidy, świątynie, grobowce
- Od rongō-rongō z Rapa Nui po hieroglify Majów - Systemy przekazu informacji w kulturach Nowego Świata
- Polscy badacze Oceanii
- Na obrzeżach nauki, czyli o roli tzw. „border sciences” w badaniach i interpretacji kultur Nowego Świata

Uzupełnieniem do Seminarium będzie wykład „Imperia prekolumbijskiej Ameryki” (semestr zimowy 2022/2023, zdalnie) na którym omówione zostaną zagadnienia związane z dwoma największymi organizacjami państwowymi które napotkali europejcy przybysze w początkach XVI wieku: Trójprzymierzem (Imperium Azteków) na obszarze dzisiejszego Meksyku oraz Państwem (imperium) Inków na obszarze Andów. Tytułem porównawczym omówione przedstawione zostaną na tym wykładzie, w sposób syntetyczny, organizacje wczesno państwowe Muisków (dzisiejsza Kolumbia) i Majów (Meksyk, Gwatemala, Honduras, Salwador, Belize).

Literatura (wybór):

Uwaga. Podana literatura obejmuje tylko podstawowe pozycje w języku polskim, ze względu na ich dostępność. Będzie ona uzupełniona pozycjami w językach obcych (głównie angielskim) do prac seminaryjnych, stosownie do wybranych tematów, nawiązujących do zainteresowań PT Uczestników Seminarium. Uwaga ta dotyczy również ewentualnych tematów prac magisterskich.

Literatura obowiązkowa:

Buck, Peter H. (Te Rangi Hiroa) *Wikingowie Pacyfiku*, (tłumaczenie: A Posern –Zieliński, M. Posern-Zielińska) PIW, Warszawa 1983

Buliński, T., Kairski, M. (red.). *Sny, trofea, geny i zmarli. "Wojna" w społecznościach przedpaństwowych na przykładzie Amazonii Pozań*: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2006

Elbanowski, Adam *Kraina Mwiszków. Przewodnik po Eldorado*, Wydawnictwo Diogenes, Warszawa 1999

Gąsowski, Jerzy i Ludomir Łoźny *Indianie Ameryki Północnej. Przeszłość i teraźniejszość*. Pułtusk 2018 – wersja pdf do pobrania online:

<https://theexplorersclubpolska.pl/category/inne/publikacje/>

Grube, Nikolai (red.) *Majowie. Niezwykła cywilizacja*. Buchmann, 2011

Kroeber, Theodora Ishi. *Człowiek dwóch światów* Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978

Szemiński, Jan i Mariusz S. Ziółkowski *Mity, rytuały i polityka Inków*, PIW, wydanie III rozszerzone, Warszawa 2021.

Ryszard Tomicki *Tenochtitlan 1521*, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1984

Literatura rozszerzona:

Bernardino de Sahagún, *Rzecz z dziejów Nowej Hiszpanii*. Księgi I, II, III, przeł. Kamila Baraniecka i Marta Leszczyńska, z serii: "Biblioteka Klasyków Antropologii", Wydawnictwo Marek Derewiecki, Kęty 2007

Bernal Diaz del Castillo *Pamiętnik żołnierza Korteza, czyli Prawdziwa historia podboju Nowej Hiszpanii* Wyd. MON, Warszawa 1962

Garcilaso de la Vega, El Inca. *O Inkach uwagi prawdziwe*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 2017.

Ignacy Domeyko *Araukania i jej mieszkańcy*, Polskie Towarzystwo Studiów Latinoamerykanistycznych, Warszawa 1992

Aleksander Lech Godlewski *Na Morzach Południowych*, Ossolineum, Warszawa 1976

Jan Stanisław Kubary, *Obrządki pogrzebowe Pelauczyków. Doczynek etnograficzny.*,
Ateneum, t.1.2.1 Warszawa 1885 ss. 50-61 dostęp online:
<https://polona.pl/item/obrzadki-pogrzebowe-pelauczykow-doczynek-etnograficzny,ODk3NzgZnZQ/3/#info:metadata>

Justyna Olko, *Meksyk przed Konkwistą*, PIW, Warszawa 2010

Aleksander Posern-Zieliński,

- *Ruchy społeczne i religijne Indian hiszpańskiej Ameryki Południowej (XVI–XX w.)*.

Warszawa–Poznań: Wydawnictwo Ossolineum, 1974

- *Kraina Inkarrí: Szkice etnologiczne o Peru*. Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1985

Jan Szemiński, *Inkowie o Inkach: antologia*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski. Wydział „Artes Liberales”, 2015.

Ryszard Tomicki, *Ludzie i bogowie : Indianie meksykańscy wobec Hiszpanów we wczesnej fazie konkwisty*, Ossolineum, Warszawa-Wrocław 1990